

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหาร การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานศึกษาและการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร จำนวน 52 คน ครูอนุบาล จำนวน 67 คน ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการสัมมนาครูระดับปฐมวัย เรื่อง “บริโภคศึกษาพัฒนาสุขภาวะเด็กปฐมวัย” โดยผู้วิจัยศึกษาประชากรทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครองของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่กำลังศึกษา ในปีการศึกษา พ.ศ. 2555 ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 22,262 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอ ประชากรและผู้ให้ข้อมูล จำแนกตาม 4 ภูมิภาค ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประชากรและผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	โรงเรียน	ประชากร		ผู้ให้ข้อมูล	
		ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง	รวม
	(โรง)	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)
ภาคเหนือ	12	12	16	4,327	4,355
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11	11	17	5,668	5,696
ภาคกลาง	17	17	20	7,418	7,455
ภาคใต้	12	12	14	4,849	4,875
รวม	52	52	67	22,262	22,381

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (1970 อ้างถึงใน วรณี แกมเกต, 2551) ในการประมาณค่าสัดส่วนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ ± 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 377 คน และเพื่อความแกร่งของข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน

2) ผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (two-stage sampling) ดังนี้

2.1) แบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค ดังนี้ ภาคเหนือ จำนวน 80 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 109 คน ภาคกลาง จำนวน 139 คน และภาคใต้ จำนวน 92 คน รวมทั้งสิ้น 420 คน

2.2) แบ่งสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนตามเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ (ภาคผนวก ค) จากนั้นให้ครูอนุบาลเป็นผู้คัดเลือกและแจกตามจำนวนที่จัดส่งไปให้

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 539 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 52 คน ครูอนุบาล จำนวน 67 คน และผู้ปกครองของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนแกนนำ จำนวน 420 คน จำแนกตามภูมิภาค ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ประชากร			ผู้ให้ข้อมูล	
	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง	รวม
	(โรง)	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)
ภาคเหนือ	12	12	16	80	108
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11	11	17	109	137
ภาคกลาง	17	17	20	139	176
ภาคใต้	12	12	14	92	118
รวม	52	52	67	420	539

2.2 กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ 10% Van Dalen (1970 อ้างถึงใน วรรณิ์ แกมเกต, 2551) ของจำนวนโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมโครงการสัมมนาครูระดับปฐมวัย เรื่อง “บริบทศึกษาพัฒนาสุขภาวะเด็กปฐมวัย” ได้โรงเรียนแกนนำ จำนวน 6 โรง

2.2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูอนุบาล จำนวน 12 คน และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 จำนวน 48 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ดังนี้

1) เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและครูอนุบาล ตอบแบบสอบถามได้ครอบคลุมการดำเนินงานการบริบทศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การบริหาร การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล ในแต่ละภูมิภาค

2) เป็นโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรการบริบทของเด็กวัยอนุบาลจากแบบสอบถามครูอนุบาลและผู้ปกครองสูงที่สุด ในแต่ละภูมิภาค

2.2.3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ รายละเอียดเป็นดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำแนกตามภูมิภาคและโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน และครูอนุบาล โรงเรียนละ 2 คน แบ่งตามระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ระดับละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และผู้ปกครองเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนละ 8 คน แบ่งตามระดับชั้นอนุบาล

ปีที่ 1 และ 2 ระดับละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Grop Interview) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	โรงเรียน (โรง)	ผู้ให้ข้อมูล			รวม (คน)
		ผู้บริหาร (คน)	ครูอนุบาล (คน)	ผู้ปกครอง (คน)	
ภาคเหนือ	2	2	4	16	24
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1	1	2	8	12
ภาคกลาง	2	2	4	16	24
ภาคใต้	1	1	2	8	12
รวม	6	6	12	48	60

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกต จำแนกตามภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 2 โรง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 โรง ภาคกลาง จำนวน 2 โรง และภาคใต้ จำนวน 1 โรง เป็นครูอนุบาลที่เข้าร่วมโครงการสัมมนา เรื่อง “บริโศศึกษาพัฒนาสุขภาวะเด็กปฐมวัย” โรงเรียนละ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 6 คน

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ จำแนกตามภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ จำนวน 2 โรง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 โรง ภาคกลาง จำนวน 2 โรง และภาคใต้ จำนวน 1 โรง จำนวนทั้งสิ้น 6 โรง

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด แบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด แบบสังเกต จำนวน 1 ชุด และแบบสำรวจ จำนวน 1 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษาและการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล จากตำรา เอกสาร วารสาร บทความ และสิ่งพิมพ์

3.2 สังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้แก่ แนวคิดการบริโภคศึกษา การดำเนินงานสถานศึกษา และการดำเนินงานการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดเป็นประเด็นที่ศึกษาและกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย ตามองค์ประกอบการทำงานสถานศึกษามี 3 ด้าน ดังเสนอในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 กรอบแนวคิดของการสร้างเครื่องมือวิจัย

องค์ประกอบ การดำเนินงาน การบริโภคศึกษา สำหรับ เด็กวัยอนุบาล	ความหมาย	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. การบริหาร	การดำเนินงานในการกำหนด ทิศทางและแนวทางการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ การบริโภคศึกษาสำหรับเด็ก วัยอนุบาล ประกอบด้วย งานนโยบาย งานบุคคล และ งานทรัพยากร	1.1 งานนโยบาย วางแผน 1.2 งานบุคคล 1.3 งานทรัพยากร	1.1.1 การจัดทำแผน 1.1.2 การกำหนดวิสัยทัศน์ 1.1.3 การกำหนด วิธีการดำเนินงาน 1.2.1 บทบาทหน้าที่บุคลากร 1.2.2 การพัฒนาบุคลากร 1.3.1 สิ่งแวดล้อม 1.3.2 การเงินและงบประมาณ
2. การนำไปปฏิบัติ	การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการ สอนในระดับอนุบาลทั้งกิจกรรม ตามหลักสูตรและกิจกรรมนอก หลักสูตรตามนโยบายและ แผนงานการบริโภคศึกษาของ โรงเรียน ประกอบด้วย การจัด ประสบการณ์การบริโภคศึกษา การจัดกิจกรรมพิเศษส่งเสริมเด็ก วัยอนุบาล และการประสาน ความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	2.1 การจัดประสบการณ์ การบริโภคศึกษา 2.2 การจัดกิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมเด็ก วัยอนุบาล 2.3 การประสานความ ร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	2.1.1 เนื้อหาสาระ 2.1.2 การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ 2.1.3 สื่อการเรียนการสอนและ การจัดสภาพแวดล้อม 2.3.1 การมีส่วนร่วม 2.3.2 การให้ความรู้
3. การประเมินผล	การดำเนินการเก็บรวบรวม สรุป และแปลผลข้อมูลการปฏิบัติของ โรงเรียน เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงผลการดำเนินงาน การบริโภคศึกษา ประกอบด้วย การประเมินใน 2 ส่วน ได้แก่ การบริหาร และ การนำไปปฏิบัติ	3.1 การบริหาร 3.2 การนำไปปฏิบัติ	3.1.1 งานนโยบาย 3.1.2 งานบุคคล 3.1.3 งานทรัพยากร 3.2.1 การจัดประสบการณ์ การบริโภคศึกษา 3.2.2 การจัดกิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมเด็กวัยอนุบาล 3.2.3 การประสานความ ร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน

3.3 กำหนดโครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
แบบสังเกต และแบบสำรวจ ดังเสนอในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

องค์ประกอบการดำเนินงาน การบริโภคศึกษา สำหรับเด็กวัยอนุบาล	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล							
	แบบ สอบถาม			แบบ สัมภาษณ์			แบบ สังเกต	แบบ สำรวจ
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ครู	เอกสาร
1.การบริหาร								
1.1 งานนโยบาย วางแผน	✓	-	-	✓	-	-	-	✓
1.2 งานบุคคล	✓	-	-	✓	-	-	-	✓
1.3 งานทรัพยากร	✓	-	-	✓	-	-	-	✓
2.การนำไปปฏิบัติ								
2.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓
2.2 การจัดกิจกรรมพิเศษส่งเสริมเด็กวัยอนุบาล	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓
2.3 การประสานความร่วมมือบ้านและชุมชน	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
3.การประเมินผล								
3.1 การบริหาร	✓	-	-	✓	-	-	-	✓
3.2 การนำไปปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓

3.3.1 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม
แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ จำแนกรายละเอียดตามประเด็นหลักที่ศึกษา นำเสนอ
ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 โครงสร้างเนื้อหาของเครื่องมือจำแนกตามประเด็นหลักที่ศึกษา

เครื่องมือ	การบริหาร		การนำไปปฏิบัติ		การประเมินผล		รวม (ข้อ)
	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	
	(%)	(ข้อ)	(%)	(ข้อ)	(%)	(ข้อ)	
แบบสอบถามผู้บริหาร	43	15	-	-	57	20	35
แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร	73	25	-	-	27	9	34
แบบสอบถามครูอนุบาล	-	-	50	34	50	34	68
แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล	-	-	53	32	47	28	60
แบบสอบถามผู้ปกครอง	-	-	11	3	89	24	27
แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง	-	-	81	30	19	7	37
แบบสังเกตครูอนุบาล	-	-	100	14	-	-	14
แบบสำรวจเอกสาร	28	7	48	12	24	6	25

3.4 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 8 ชุด ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและโครงสร้างเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 กำหนดลักษณะของเครื่องมือ ผู้วิจัยกำหนดให้เครื่องมือแต่ละชุดมีลักษณะและโครงสร้าง ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคนิสัยศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ดำรงตำแหน่ง แหล่งข้อมูลการบริโภคนิสัยศึกษา และระดับความสำคัญการบริโภคนิสัยศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริโภคนิสัยศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด ประกอบด้วย ด้านการบริหาร จำนวน 15 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูอนุบาล เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคนิสัยศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน จำนวนเด็กที่ดูแล หน้าที่ความรับผิดชอบอื่น แหล่งข้อมูลการบริโภคนิสัยศึกษา การนำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมสัมมนาไปใช้ประโยชน์ และการจัดระดับความสำคัญการบริโภคนิสัยศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริโภคนิสัยศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด ประกอบด้วย ด้านการนำไปปฏิบัติ จำนวน 34 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 44 ข้อ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคนิสัยของเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกซื้อสินค้า ของเล่นและบริการ ด้านการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกสุขอนามัยและมีคุณค่า ด้านการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากโฆษณา สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย ด้านการใช้จ่ายอย่างประหยัดและการเก็บออม และด้านการใช้และดูแลรักษาทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ความสัมพันธ์กับเด็ก ระดับชั้นของเด็กอนุบาล วุฒิการศึกษา อาชีพ และการจัดระดับความสำคัญการบริโภคศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคของเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกซื้อสินค้า ของเล่นและบริการ ด้านการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกสุขอนามัยและมีคุณค่า ด้านการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากโฆษณา สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสิ่งพิมพ์ ด้านการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย ด้านการใช้จ่ายอย่างประหยัดและการเก็บออม และด้านการใช้และดูแลรักษาทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ

ตอนที่ 3 การประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การบริหารงาน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ด้านการบริหาร จำนวน 25 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 9 ข้อ รวมทั้งสิ้น 34 ข้อ

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับชั้นอนุบาลที่สอน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนระดับชั้นอนุบาล จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ด้านการนำไปปฏิบัติ จำนวน 32 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 28 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ

ชุดที่ 6 แบบสนทนากลุ่มผู้ปกครอง เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ – นามสกุล ระดับชั้นของเด็กวัยอนุบาล และความสัมพันธ์กับเด็กอนุบาล จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แผนผังที่นั่งผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 3 การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ด้านการนำไปปฏิบัติ จำนวน 30 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 37 ข้อ

ชุดที่ 7 แบบสังเกตครูอนุบาล เรื่อง การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อโรงเรียน ชื่อครูประจำชั้นอนุบาล ระดับชั้นอนุบาล จำนวนเด็ก และวันที่สังเกต จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ด้านการนำไปปฏิบัติ จำนวน 14 ข้อ

ชุดที่ 8 แบบสำรวจเอกสาร เรื่อง การบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อโรงเรียนและวันที่สำรวจ จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ด้านการบริหาร จำนวน 7 ข้อ ด้านการนำไปปฏิบัติ จำนวน 12 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 25 ข้อ

3.4.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความตรงของเนื้อหา รายข้อ (Item content validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และหาค่าความตรงของเครื่องมือ (IOC) ผลการพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.76 – 1 รายละเอียดค่าความตรงจำแนกตามเครื่องมือและประเด็นหลัก ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าความตรงจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและประเด็นหลัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและประเด็นหลัก	ค่าความตรง	ความหมาย
1: แบบสอบถามผู้บริหาร		
1.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการบริหาร	0.76	ความตรงตามเนื้อหา
1.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	1	ความตรงตามเนื้อหา

ตารางที่ 10 (ต่อ) ค่าความตรงจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและประเด็นหลัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและประเด็นหลัก	ค่าความตรง	ความหมาย
2. แบบสอบถามครูอนุบาล		
2.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	0.93	ความตรงตามเนื้อหา
2.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	1	ความตรงตามเนื้อหา
3. แบบสอบถามผู้ปกครองเด็กอนุบาล		
3.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	1	ความตรงตามเนื้อหา
3.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	0.89	ความตรงตามเนื้อหา
4. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร		
4.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการบริหาร	1	ความตรงตามเนื้อหา
4.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	1	ความตรงตามเนื้อหา
4.3 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	1	ความตรงตามเนื้อหา
5. แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล		
5.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	1	ความตรงตามเนื้อหา
5.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	1	ความตรงตามเนื้อหา
6. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กอนุบาล		
6.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	1	ความตรงตามเนื้อหา
6.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	1	ความตรงตามเนื้อหา
7. แบบสังเกตครูอนุบาล		
7.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	1	ความตรงตามเนื้อหา
8. แบบสำรวจเอกสาร		
8.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการบริหาร	1	ความตรงตามเนื้อหา
8.2 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการนำไปปฏิบัติ	1	ความตรงตามเนื้อหา
8.3 ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาด้านการประเมินผล	1	ความตรงตามเนื้อหา

2) นำเครื่องมือที่ผ่านการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่ได้ค่าตั้งแต่ 0.5 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ รายละเอียดประเด็นข้อเสนอแนะและการปรับปรุงแก้ไข ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ประเด็นข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและการปรับปรุงแก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
1. แบบสอบถามผู้บริหาร	1.1 ควรลำดับตัวเลือกตามความสำคัญ 1.2 ควรตรวจสอบการสะกดคำ 1.3 ควรปรับและตัดข้อความที่มีประเด็นซ้ำซ้อน	1.1 ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ 1.2 ปรับการสะกดคำให้ถูกต้อง 1.3 ปรับภาษาและตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนออก
2. แบบสอบถามครูอนุบาล	2.1 ควรปรับภาษาและลำดับความสำคัญของตัวเลือก 2.2 ควรเพิ่มตัวเลือก 2.3 ควรใช้คำถามที่สื่อความหมายให้ครอบคลุม	2.1 ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ 2.2 ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะโดยเพิ่มตัวเลือกในข้อ 7, 10, 13, 16, 19 และ 22 2.3 ปรับภาษาให้อ่านเข้าใจง่ายและแก้ไขคำศัพท์บางคำให้ครอบคลุมมากขึ้น
3. แบบสอบถามผู้ปกครอง	ควรใช้คำถามที่สื่อความหมายให้ครอบคลุม	ปรับภาษาให้อ่านเข้าใจง่ายและแก้ไขคำศัพท์บางคำให้ครอบคลุมมากขึ้น
4. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร	ควรเลือกใช้คำใดคำหนึ่งระหว่างปัญหากับอุปสรรค	ตัดคำว่าอุปสรรคออก
5. แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล	ควรเพิ่มประเด็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระการบริโภคศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษา	เพิ่มประเด็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา
6. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง	ไม่มีข้อเสนอแนะ	-
7. แบบสังเกตครูอนุบาล	ไม่มีข้อเสนอแนะ	-
8. แบบสำรวจเอกสาร	ไม่มีข้อเสนอแนะ	-

3.4.3 ทดลองใช้เครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนิน ดังนี้

1) นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับผู้บริหาร จำนวน 12 คน ครูอนุบาล จำนวน 32 คน และผู้ปกครองของเด็กอนุบาล จำนวน 51 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นผู้บริหารครูอนุบาล และผู้ปกครองเด็กอนุบาล ของโรงเรียนแกนนำที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสัมมนาครูระดับปฐมวัย และโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือระบุไว้ใน (ภาคผนวก ข)

2) นำแบบสอบถามครูอนุบาล ตอนที่ 3 และแบบสอบถามผู้ปกครอง ตอนที่ 2 ที่ผ่านการทดลองใช้ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 และ 0.84 ตามลำดับ

3) ปรับปรุงเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบซ้ำ

4) จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามเครื่องมือ ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยส่งจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการสัมมนาครูระดับปฐมวัย เรื่อง “บริบทศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาวะเด็กปฐมวัย” เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนบแบบสอบถามผู้บริหาร แบบสอบถามครูอนุบาล แบบสอบถามผู้ปกครอง พร้อมกับซองเปล่าที่ติดแสตมป์จำนวนถึงผู้วิจัย จากนั้นให้โรงเรียน นำแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนแล้วใส่ซองที่จัดเตรียมไว้ให้ และส่งกลับคืนทางไปรษณีย์

4.1.2 กรณีที่โรงเรียนแกนนำส่งแบบสอบถามล่าช้า ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อ สอบถาม และเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองในกรณีที่โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2556 ถึง วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

4.1.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.0 ครูอนุบาล จำนวน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.0 และผู้ปกครองเด็กอนุบาล จำนวน 409 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.34

4.2 แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.2.1 ติดต่อโรงเรียนแกนนำทั้ง 6 โรงเรียน โดยการส่งจดหมายขออนุญาตและกำหนดการเข้าเก็บข้อมูลวิจัย จากนั้นโทรศัพท์พูดคุยเพื่อขอรับการตอบรับในการอนุญาตให้เก็บข้อมูลในวัน เวลา ที่แจ้งตามกำหนดการ จากการติดต่อ พบว่า โรงเรียนแกนนำ ที่ตอบแบบสอบถามครอบคลุมการดำเนินงานมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่สะดวกให้เข้าเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนแกนนำ ที่ได้เป็นลำดับที่ 2 นอกจากนี้ โรงเรียนแกนนำ ที่ตอบแบบสอบถามครอบคลุมการดำเนินงานมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 และ 2 ของภาคกลาง ไม่สะดวกให้เข้าเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนแกนนำ ที่ได้เป็นลำดับที่ 3 และ 4 แทน

4.2.2 สัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแนวคำถาม โดยจัดบันทึกพร้อมบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคล ประมาณ 45 - 70 นาที

4.2.3 สัมภาษณ์ครูอนุบาล ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแนวคำถาม โดยจัดบันทึกพร้อมบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ครูอนุบาล โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคลประมาณ 45 - 80 นาที

4.2.4 สนทนากลุ่มผู้ปกครอง ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการใช้แบบสนทนากลุ่มและสนทนาตามแนวคำถาม โดยจัดบันทึกและพร้อมบันทึกเสียงขณะสนทนา ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยใช้เวลาในการสนทนากลุ่มประมาณ 1 - 1 ชั่วโมง 20 นาที

4.2.5 สังเกตพฤติกรรมครูอนุบาล ผู้วิจัยสังเกตในช่วงเวลา 8.30 - 12.00 นาฬิกา เป็นระยะเวลา 1 วัน โดยการจัดบันทึกและถ่ายภาพ

4.2.6 สัมภาษณ์เอกสาร ผู้วิจัยจัดสรรเวลาระหว่างวันที่ว่างจากการสังเกต ในการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการส่งเสริมการบริโภคศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประชุม และรายงานสรุปการจัดกิจกรรมพิเศษส่งเสริมเด็กวัยอนุบาล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ นำเสนอในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 วันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสำรวจ

รายชื่อโรงเรียน	วันที่	เวลา
1. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์	18,19 ก.พ. 2556	8.00 – 17.00 น.
2. โรงเรียนอนุบาลแพร่	20 ก.พ. 2556	8.00 – 17.00 น.
3. โรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์	26 ก.พ. 2556	8.00 – 17.00 น.
4. โรงเรียนอนุบาลหนองคาย	28 ก.พ. 2556	8.00 – 17.00 น.
5. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์	4,11 มี.ค. 2556	8.00 – 17.00 น.
6. โรงเรียนอนุบาลพังงา	6 มี.ค. 2556	8.00 – 17.00 น.

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

5.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีกระบวนการในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานบริโภคนิสัยสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคของเด็กวัยอนุบาล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลความหมายเป็นระดับพฤติกรรมการบริโภคของเด็กวัยอนุบาลตามเกณฑ์ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ดีมาก
3.51 - 4.50	หมายถึง	ดี
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	พอใช้
1.00 - 1.50	หมายถึง	ปรับปรุง

5.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการแจ้งความถี่แล้วนำเสนอด้วยการบรรยาย

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการบริโภคศึกษา โดยการสรุปเรียบเรียงแยกคำตอบให้เป็นหมวดหมู่ และนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยาย

5.3 แบบสังเกตครุอนุบาล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสรุปเรียบเรียงแยกคำตอบให้เป็นหมวดหมู่ และนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยาย

5.4 แบบสำรวจเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดกลุ่มข้อมูลและสรุปเป็นความเรียงตามประเด็นที่กำหนด และนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยาย